

מסורת הש"ס

א) טהרות פ"ח מ"ט ע"ז
עב"ז חגיגה יט. וקולות
פ"ז מ"ז, א מ"ד מ"ז,
ד) שנת יג' ד' זבין פ"ה
מ"ב, ס) כרכות כב: ע"ש
(מקולות פ"ג מ"ד),
ו) כס"א: כחמור, ו) ז"ל
כדמקן, ח) דף יד',
ט) דף כב: ו) ז"ל ועוד
אז. מהר"ם, יא) ז"ל טהמים
עליהם,

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה חזי חזיר
וכי' לענין מקוואות כגון
שני:

מוסף רש"י

הנצוק. קלות צינור הכא
מלמעלה למטה חוקקה
מכרז של גנין (ע"ז)
והקטפרס. מטה
הכאן מלמעלה למטה
דך מדורין של תל
גבה וקוף (שם), ומשקה
טופח, ואין בו טופח
על מנת להטות, שם
טופח כהן צדו ולא יעלה
בה משקה שיוכל להטות
דבר אחר (שם), אינו
חיבור לא לטומאה
אם משקן מלשין הן
וגע טמא בתחמו, העלין
טהור, וכן לענין משקה
טופח, אפילו בתחמו חלק
משקה מכלל ומכלל ומשקה
טופח כחמור וגע טמא
בתחמו, משקן שחמור
ומכלל טהורין ואפי"ס
שחמורין לו (שם), ולא
לטהור. גממית שאין
בה ארבעים סאה ונזק
או קטפרס או משקה
טופח מחבר לגממית זו
מקוה שלה, חזי חזיר
והטובל בגממית לא עלתה
לו טבילה (שם), והשני
טמא. חזי חזיר השני
מיס שכל הראשון (חגיגה
יט'), הבא ראשו ורובו.
לחבר שטבל מומאמו
במים שאובין לו כיום,
וטהור גמור שנפלו על
ראשו (ש"ב יב').

פסקי רי"ד

איכא משקה טופח מאי
הוי והתני הנצוק
והקטפרס ומשקה טופח
אינו חיבור לא לטומאה
דאיכא טופח ע"מ
להטות ולא איפשיט: א'
אומר בפני נכתב וא' אומר
[רב] לטהור: לא צריכא
אמר רבי יוחנן ל' שיהי
שאינו יוצא מתחת ידי
שניהם אבל אם הגט יוצא
מתחת ידי שניהם

המביא גם פרק שני גיטין

זו.

הנלוך. קילות: והקטפרס. הר משופע שמדרונו מחודד הרצה:
אינו חיבור. לטומאה. כגון המערה מכלי טהור לכלי טמא ונזק
הקלות מחבר משקה שני הכלים אינו חיבור לטמא משקין העליונים.
וכן הקטפרס אם העצירו דרך דף הנמונים^א במדרון והתחמונים

טמאים. וכן אם היה עריבה ארוכה
ובשני ראשיה משקין אחד טמא ואחד
טהור ומשקה טופח מחברן אינן חיבור
לטמא הטהורים. וכן לטהרה לענין
מקוואות א) שני מקוואות שאין באחד
מהן ארבעים סאה ונזק וקטפרס
ומשקה טופח מחברן אינו חיבור:
טופח לטפיה. שם משקה הרצה
שם טופח בו יכול להטות בתחמו
אחר: חיבור. לטומאה ולטהרה
וקס"ד דהוא הדין לנטילה דחשיב
כמאן דעביד צהדי הדדי: דלמא.
הא דקתני חיבור: לענין מקוואות.
קאמר ר' יהודה היא משום גוד אחית
א) (כדמתי' כו'). ומיהו לענין נטילה
מנעניין אי הוה נטילה כמיקונה
לחלשין או לא ואין ראית חיבור
מקוואות דהיא לכאן דלכאן לטמא
חיבור מנעניין: מכוונות. לא פחות
ולא יותר: השני טמא. שחזר המקוה
על ידי הראשון: נוגעוהו צמים.
בשעת טבילה השני: אף השני טהור.
דכמאן דמחבר מיס שעל הראשון למי
המקוה דמו: הכא ראשו ורובו.

כשהוא טהור צמים שאזכים בתוך הכלי: טמא. לתרומה עד שיטבול
ומגירת שמונה עשר דבר היא. ובפ"ק דמסכת שבת^א מפרש מ"ט
גזר עליה לפי שהיה להם מערות קרוחים לטבילה ולאחר טבילה
היו רותצין בשאובין והתחילו לומר לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין
וגזרו עליהן שוב גזרו על טהור שנפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין
דאי לא הוה לא קיימא הא: חזיו ציאה. בתוך הכלי וחזיו ציאה שנפלו
על חזי גופו שלשה לוגין: צעל קרי חולש כו' טהור. לדברי מורה
דעורא חזין לטבילה לבעלי קריין קודם שיעסקו בצורה והקלו על החולה
בנתינת תשע קבין אפי' שאובין במסכת כרכות^ב אבל לטהרו ליכנס
במקדש צעין ארבעים סאה: וחזיו טבילה. שנכנס חזיו לתוך המקוה
ועל חזיו נתן ט' קבין שאובין: שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם.
שאינו שניהם שלוחין בהלכות דלא הוה שנים שציאו גט אלא אחד הציאו
כריך המציאו לומר בפני נכתב ובפני נחתם וזה לא אמר: אבל הגט
יוצא. צ"ד: מתחת ידי שניהם. ששניהם אדוקין זו ושניהם שלוחין:

כשר
רוס כקליפת השום על רוחב כשפופרת הנוד היינו שמי אכזבות אם כן
בעינין ובצפין מלמעלה אין כריך אלא כקליפת השום ברוחב כשפופרת^א
דפירש ר"ת אי"כ אין רוחב המים כשפופרת שמי אכזבות שהנזק עגול והוא
דדוקא לר"י כגו טופח להטות אצל לרבנן כריך כקליפת השום ברוחב שמי
אכזבות ושכחול מפסיק כריך כשפופרת הנוד שיהא הנזק
מלא והיה דנזק לפי מאי דמסיק לענין מקוואות ור"י היא מצי אמיא כרבנן
דדוקא דקווא הדיא דטופח להטות חיבור אחי' כר"י אצל ההיא
דנזק וקטפרס דקמי צה דמשקה טופח אינו חיבור היינו אפי' טופח להטות
ועוד אומר ר"י דאפילו ר' יהודה לית ליה טופח להטות
חיבור צרגליו נוגעוהו צמים אלא מכה גוד אחית אצל בקרקע שזה דלא
שייך גוד אחית צעי קליפת השום ואמיא היא דנפלו זה לתוך זה
זה אפי' כר' יהודה דאיידי התם צרישא ור"י אומר דהדיא דהנזק וקטפרס
לא לענין חיבור מקוואות איירי אלא לענין השקה והשתא היא
לטהרה דומיא דלטומאה וכן משמע מדקאמר דלמא לענין מקוואות ור'
יהודה היא משמע דעד השתא לא הוה מוקי במקוואות^א ופשיט
דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה ה"ה לענין נטילה וקאמר לא
צריכא דאיכא טופח להטות וצעי הא דקתני דמשקה טופח אינו
חיבור לענין השקה אי מיירי בטופח שלא להטות או אפי' בטופח להטות
וקאמר הא נמי תנינא דהוי חיבור ודחי הא דתנינא דטופח
להטות דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא מטעם גוד אחית אצל
לענין השקה אימא דלא הוי חיבור אפי' לר' יהודה כמו במקוה
בקרקע שזה דליכא גוד אחית והשתא הדיא דחגיגה לא קשה מידי
ומצינו למימר לכ"ע מטבילין אלא באמצעות ואפי"ס שם מ' באמצעות
אפי"ה אין מטבילין אלא באמצעות ואפי"ס שם מ' באמצעות אפי"ה אין
מטבילין בתחמוה וכל שכן צעליוהי אי נמי קא משמע לן דלא גורין
אמצעות אטו אחריני אצל קשה למא דס"ד דטופח להטות היא
חבור לענין השקה אלא בטופח להטות אטו מקוואות דבמקוה לא הוי
חיבור ונזק וקטפרס הוא חיבור אצל טופח דבהשקה לא הוי חבור
ולענין מקוה הוי חיבור^א: ה"ה ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו בו'.
הכי גרסינן בפרק קמא דשבת (דף יג'): דעל טבול יום דוקא גזרו
בציאה וכל שכן בציאה אצל טהור דוקא בציאה בציאה משום שמעשה
כך היה כדאמר התם והיו^א (מעצירים על ציה) שלשה לוגין מים שאובין^א.
(ועי' מוס' שבת יג' ד"ה וטהור): אב"ה גט יוצא מתחת ידי
שניהם בשר. מה שפירש בקטפרס ששניהם אדוקין זו לאו דוקא
שאין כריך שיהיו ממש שניהם אדוקים ואחזים בגט אלא ששניהם
אומרים שהבעל עשה שניהם שלוחין על כך ואמר להם שניכם הוליכו
גט לאשמי ונתנו האחד במעמד חזירו כדאמרין בסוף התקבל
(לקמן דף סו'): כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם שנים האחד
שליח והשני מעיד בשפניו נתן הבעל את הגט לחצירו להוליך
לאשתו לרצא כשר דמה אם יאמרו צפנינו גירשה אצל לבה^א אפי' לאמר
שלמדו אין להכשיר כיון שאין שניהם שלוחים דדוקא בשניהם
שלוחים אמרינן בפרק קמא (לעיל דף ה') דכשר לבה^א משום דכי תרי
דמיית גיטא מילתא דלא שכיחא היא אצל כ"ה לא: אלא

הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא
לטהרה. פ"י בקטפרס אינו חיבור לטהרה לענין שמי
מקוואות שאין באחד מהן מ' סאה ונזק וקטפרס ומשקה טופח
מחברן אינו חיבור^א וקשה לר"ת דעד כאן לא נחלקו ר' מאיר ורבי
יהודה בפרק אין דורשין (חגיגה יט).

גבי ג' גוממיות^א העליונה עשרים
והתחתונה עשרים ובאמצעות ארבעים
והדלית של גשמים עוברת ביניהם
אלא בטובל צעליוהי אי אמרינן גוד
אסיק אצל בתחמוה כולהו מדרו
דעלתה לו טבילה דאמרין גוד אחית
אלמא קטפרס חיבור והכא משמע
דלית חיבור כלל^א ואומר ר"ת דהכא
מיירי דוקא צמתי גוממיות שזו
עשרים וזו עשרים דליכא מקוה
שם באחד צפני ענמה דלא הוה
חיבור ואין מטבילין אפילו בתחמוה
אצל התם דאיכא באמצעות מקוה
שם לכ"ע מטבילין בתחמוה
וצעליוהי פליגי דדוקא נקט אמצעות
אצל שמי גוממיות שאין צדום אחת
מקוה שלם לכ"ע אין מטבילין אף
בתחמוה^א עוד הקשה דהכא קאמר
דקטפרס לא הוי חיבור ובסמוך קאמר
רבי יהודה אם היו רגליו של ראשון
נוגעות צמים אף השני טהור^א וכן
דנזק ר' יהודה היא דהא מסקינן
לענין מקוואות ורבי יהודה היא ואומר
ר"ת דכיון שהמים שעל הראשון סופן

ליפול ולידל למקוה הוי קטפרס חבור ומיהו נזק גרוע מקטפרס לפי
שהקלות של הנזק עומד באור ולא הוי חבור אפי' סופן ליפול
דמשמע בפרק בתרא דע"ז (דף עב'): והא דדייק התם
בצי כותי דאמא ידיה אצת גישמא ואסריה רבא לכולי חמרא
שמע מינה נזק חיבור אפי"ג דהתם הוי קטפרס דייק שפיר דנזק
הוי חיבור דכיון דמה שנגע בו הכותי דיינו צקה לעליין דאין
סופן ליפול בתוך חצית כיון שראשו אחד מונח על גישמא ולהכי
לא עדיף מנזק עוד הקשה דהכא משמע דטופח להטות הוי
חיבור^א ובפ"ד דמקוואות (מסכת ז) תנן ומיימי לה צ"כ דיצמות (טו).
ובפרק שלשי דחגיגה (דף כא'): עירוב מקוואות כשפופרת הנוד
בעוצה ובחללה כשמי אכזבות חחרות למקומן ואור"ת דנקב צעין
כשפופרת הנוד אצל מים כגו טופח להטות ואין נראה לר"י דתנן
במסכת מקוואות פ"ו (משנה ט) כותל צעין שמי מקוואות שנסדק לשמי
מאכרף לערב אין מאכרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד
ר' יהודה אומר חילוף הדברים נפלו מלמעלה זה לתוך זה^א על
מיס דקאמר עירוב מקוואות^א כשפופרת הנוד מלא נקב מים
דפירש ר"ת אי"כ אין רוחב המים כשפופרת שמי אכזבות שהנזק עגול והוא
דדוקא לר"י כגו טופח להטות אצל לרבנן כריך כקליפת השום ברוחב שמי
אכזבות ושכחול מפסיק כריך כשפופרת הנוד שיהא הנזק
מלא והיה דנזק לפי מאי דמסיק לענין מקוואות ור"י היא מצי אמיא כרבנן
דדוקא דקווא הדיא דטופח להטות חיבור אחי' כר"י אצל ההיא
דנזק וקטפרס דקמי צה דמשקה טופח אינו חיבור היינו אפי' טופח להטות
ועוד אומר ר"י דאפילו ר' יהודה לית ליה טופח להטות
חיבור צרגליו נוגעוהו צמים אלא מכה גוד אחית אצל בקרקע שזה דלא
שייך גוד אחית צעי קליפת השום ואמיא היא דנפלו זה לתוך זה
זה אפי' כר' יהודה דאיידי התם צרישא ור"י אומר דהדיא דהנזק וקטפרס
לא לענין חיבור מקוואות איירי אלא לענין השקה והשתא היא
לטהרה דומיא דלטומאה וכן משמע מדקאמר דלמא לענין מקוואות ור'
יהודה היא משמע דעד השתא לא הוה מוקי במקוואות^א ופשיט
דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה ה"ה לענין נטילה וקאמר לא
צריכא דאיכא טופח להטות וצעי הא דקתני דמשקה טופח אינו
חיבור לענין השקה אי מיירי בטופח שלא להטות או אפי' בטופח להטות
וקאמר הא נמי תנינא דהוי חיבור ודחי הא דתנינא דטופח
להטות דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא מטעם גוד אחית אצל
לענין השקה אימא דלא הוי חיבור אפי' לר' יהודה כמו במקוה
בקרקע שזה דליכא גוד אחית והשתא הדיא דחגיגה לא קשה מידי
ומצינו למימר לכ"ע מטבילין אלא באמצעות ואפי"ס שם מ' באמצעות
אפי"ה אין מטבילין אלא באמצעות ואפי"ס שם מ' באמצעות אפי"ה אין
מטבילין בתחמוה וכל שכן צעליוהי אי נמי קא משמע לן דלא גורין
אמצעות אטו אחריני אצל קשה למא דס"ד דטופח להטות היא
חבור לענין השקה אלא בטופח להטות אטו מקוואות דבמקוה לא הוי
חיבור ונזק וקטפרס הוא חיבור אצל טופח דבהשקה לא הוי חבור
ולענין מקוה הוי חיבור^א: ה"ה ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו בו'.
הכי גרסינן בפרק קמא דשבת (דף יג'): דעל טבול יום דוקא גזרו
בציאה וכל שכן בציאה אצל טהור דוקא בציאה בציאה משום שמעשה
כך היה כדאמר התם והיו^א (מעצירים על ציה) שלשה לוגין מים שאובין^א.
(ועי' מוס' שבת יג' ד"ה וטהור): אב"ה גט יוצא מתחת ידי
שניהם בשר. מה שפירש בקטפרס ששניהם אדוקין זו לאו דוקא
שאין כריך שיהיו ממש שניהם אדוקים ואחזים בגט אלא ששניהם
אומרים שהבעל עשה שניהם שלוחין על כך ואמר להם שניכם הוליכו
גט לאשמי ונתנו האחד במעמד חזירו כדאמרין בסוף התקבל
(לקמן דף סו'): כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם שנים האחד
שליח והשני מעיד בשפניו נתן הבעל את הגט לחצירו להוליך
לאשתו לרצא כשר דמה אם יאמרו צפנינו גירשה אצל לבה^א אפי' לאמר
שלמדו אין להכשיר כיון שאין שניהם שלוחים דדוקא בשניהם
שלוחים אמרינן בפרק קמא (לעיל דף ה') דכשר לבה^א משום דכי תרי
דמיית גיטא מילתא דלא שכיחא היא אצל כ"ה לא: אלא

עין משפט
גר מוצה

א' מ"י פ"ז מהלכות
טומאות אולתין הלכה א'
והלכה ה':
יא' ב' מ"י פ"ח מהלכות
מקוואות הלכה א' סמג
עשין עו טו"ע א"ח סימן
קסב ע"ג:
יב' ג' מ"י שם פ"ח הלכ'
יג' סמג שם טו"ע:
יד' סימן רא' סעיף סג:
יז' עשין פ"ט מהלכות
יג' ד' מ"י פ"ט מהלכות
שאר אבות הטומאות
הלכה ה':
יד' ה' מ"י שם הלכה ג':
טו' ו' מ"י פ"ז מהלכות
גירושין הלכה יד' טו
סמג עשין טו"ע א"ח ע'
סימן קמט סעיף יח:

מוסף תוספות

א. משמע שאין באחד
מהם, אבל השני הוא מקוה
שלם, וכן פ' בפי' בתרא
דע"ז כגון גוממיות שאין
בהם מ' סאה ונזק
וקטפרס ומשקה טופח
מחברם למקוה שלם אינו
חיבור והטובל בגוממיות
לא עלתה לו טבילה. מוס'
התם: אפי"ג דהתם הוי קטפרס
דייק שפיר דנזק
הוי חיבור דכיון דמה שנגע בו
הכותי דיינו צקה לעליין דאין
סופן ליפול בתוך חצית כיון
שראשו אחד מונח על גישמא
ולהכי לא עדיף מנזק עוד
הקשה דהכא משמע דטופח
להטות הוי חיבור^א ובפ"ד
דמקוואות (מסכת ז) תנן
ומיימי לה צ"כ דיצמות (טו).
ובפרק שלשי דחגיגה (דף כא):
עירוב מקוואות כשפופרת
הנוד בעוצה ובחללה כשמי
אכזבות חחרות למקומן
ואור"ת דנקב צעין כשפופרת
הנוד אצל מים כגו טופח
להטות ואין נראה לר"י דתנן
במסכת מקוואות פ"ו (משנה ט)
כותל צעין שמי מקוואות
שנסדק לשמי מאכרף לערב
אין מאכרף עד שיהא במקום
אחד כשפופרת הנוד ר' יהודה
אומר חילוף הדברים נפלו
מלמעלה זה לתוך זה^א על
מיס דקאמר עירוב מקוואות^א
כשפופרת הנוד מלא נקב מים
דפירש ר"ת אי"כ אין רוחב
המים כשפופרת שמי אכזבות
שהנזק עגול והוא דדוקא לר"י
כגו טופח להטות אצל לרבנן
כריך כקליפת השום ברוחב שמי
אכזבות ושכחול מפסיק כריך
כשפופרת הנוד שיהא הנזק
מלא והיה דנזק לפי מאי דמסיק
לענין מקוואות ור"י היא מצי
אמיא כרבנן דדוקא דקווא הדיא
דטופח להטות חיבור אחי' כר"י
אצל ההיא דנזק וקטפרס דקמי
צה דמשקה טופח אינו חיבור
היינו אפי' טופח להטות ועוד
אומר ר"י דאפילו ר' יהודה לית
ליה טופח להטות חיבור צרגליו
נוגעוהו צמים אלא מכה גוד
אחית אצל בקרקע שזה דלא
שייך גוד אחית צעי קליפת
השום ואמיא היא דנפלו זה
לתוך זה זה אפי' כר' יהודה
דאיידי התם צרישא ור"י אומר
דהדיא דהנזק וקטפרס לא
לענין חיבור מקוואות איירי
אלא לענין השקה והשתא היא
לטהרה דומיא דלטומאה וכן
משמע מדקאמר דלמא לענין
מקוואות ור' יהודה היא משמע
דעד השתא לא הוה מוקי
במקוואות^א ופשיט דמשקה
טופח אינו חיבור לענין השקה
ה"ה לענין נטילה וקאמר לא
צריכא דאיכא טופח להטות וצעי
הא דקתני דמשקה טופח אינו
חיבור לענין השקה אי מיירי
בטופח שלא להטות או אפי' ב
טופח להטות וקאמר הא נמי
תנינא דהוי חיבור ודחי הא
דתנינא דטופח להטות דלמא
לענין מקוואות ור' יהודה היא
מטעם גוד אחית אצל לענין
השקה אימא דלא הוי חיבור
אפי' לר' יהודה כמו במקוה
בקרקע שזה דליכא גוד אחית
והשתא הדיא דחגיגה לא קשה
מידי ומצינו למימר לכ"ע
מטבילין אלא באמצעות ואפי"ס
שם מ' באמצעות אפי"ה אין
מטבילין בתחמוה וכל שכן
צעליוהי אי נמי קא משמע לן
דלא גורין אמצעות אטו אחריני
אצל קשה למא דס"ד דטופח
להטות היא חבור לענין השקה
אלא בטופח להטות אטו מקוואות
דבמקוה לא הוי חיבור ונזק
וקטפרס הוא חיבור אצל טופח
דבהשקה לא הוי חבור ולענין
מקוה הוי חיבור^א: ה"ה ראשו
ורובו במים שאובין וטהור שנפלו
בו'. הכי גרסינן בפרק קמא
דשבת (דף יג'): דעל טבול יום
דוקא גזרו בציאה וכל שכן
בציאה אצל טהור דוקא בציאה
בציאה משום שמעשה כך היה
כדאמר התם והיו^א (מעצירים על
ציה) שלשה לוגין מים שאובין^א.
(ועי' מוס' שבת יג' ד"ה וטהור):
אב"ה גט יוצא מתחת ידי שניהם
בשר. מה שפירש בקטפרס
ששניהם אדוקין זו לאו דוקא
שאין כריך שיהיו ממש שניהם
אדוקים ואחזים בגט אלא ששניהם
אומרים שהבעל עשה שניהם
שלוחין על כך ואמר להם שניכם
הוליכו גט לאשמי ונתנו האחד
במעמד חזירו כדאמרין בסוף
התקבל (לקמן דף סו'): כולכם
הוליכו אחד מוליך במעמד
כולם שנים האחד שליח והשני
מעיד בשפניו נתן הבעל את
הגט לחצירו להוליך לאשתו
לרצא כשר דמה אם יאמרו צפנינו
גירשה אצל לבה^א אפי' לאמר
שלמדו אין להכשיר כיון שאין
שניהם שלוחים דדוקא בשניהם
שלוחים אמרינן בפרק קמא
(לעיל דף ה') דכשר לבה^א משום
דכי תרי דמיית גיטא מילתא דלא
שכיחא היא אצל כ"ה לא: אלא